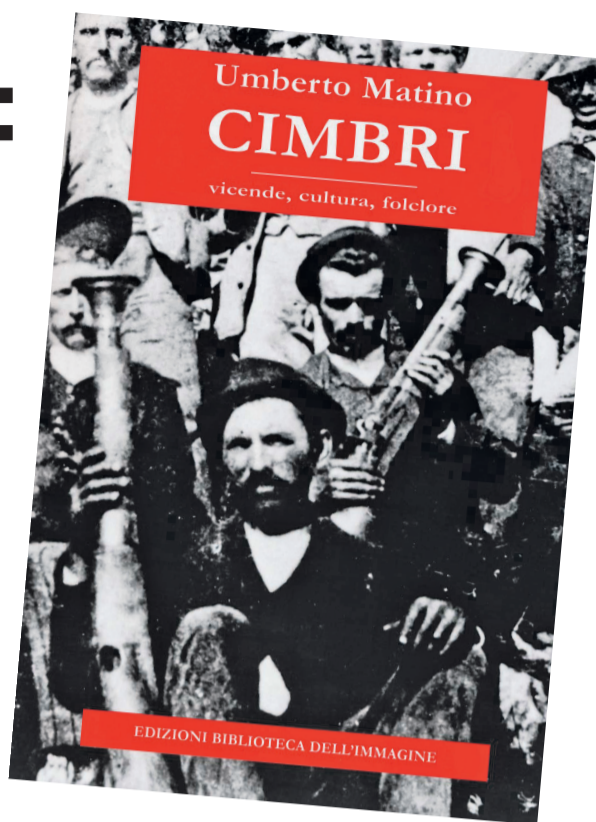

Umberto Matino: Cimbri, a folk boda iz nia auzgestorbet

'Z iz nèt dèstar ren von "Zimbarn" un khön ber 'z soinz dise laüt, se sèlbart hãm aukontärt bian vo soinar kultür un vo soin lem. Stüchante atti libarn venntma geschribet saiz von Zimbarn boda soin zuargerift no hundart djar vorda iz gebortet Kristo un hãm gekhempft pinn Romé, saiz von sèlln laüt boda soin da gerift vor tausankh djar, khemmante her von Täutschlânt un vängante vür di pèrng zbisnen Trentino un Veneto. Un vo dise redetma in disan libar. Anka azta di zait hatt vortgesbentzt toaln vo soinar kultür, no haützotage steata alz ummaz no vil vodar "Zimbar Bèlt". In disan libar venntma nèt di stòrdja von Zimbarn, ma vennt di bèlt von Zimbarn asó azpe 'z hattze gekhennt dar schraibar. A bèlt, da sèll von Zimbarn, boda redet vo laüt boda hãm hërta gehaltet dakünt soi earde, soi vèlt; laüt boda, zo leba, hãm gemocht khennen un lem atti grentze vo zboa kultürn: da belese un da täutsch un, vor se, di grentze iz khennt eppaz bichte vor soi arm birtschaft.

Vo haüt, khoavante in djornal "Il Trentino" makma vängén in libar vo Umberto Matino: I Cimbri, pitt 14,50 €.

Istituto Cimbro
Kulturinstitut Lusérn
Tel. 0464-78.96.45
info@kil.lusern.it
www.istitutocimbro.it

Maria iz dartakh vodar stòrdja

Stiamo vivendo in tempi speciali, per rimanere forti dobbiamo adattarci alla nuova situazione al più presto. Ci siamo chiesti se sono esistite situazioni simili nella Bibbia dalle quali poter trarre conforto. Condividi con le sorelle nella tua vita e incoraggiare affinché siano forti donne di fede. Quindi la cosa migliore è affidarsi a Dio.

Alle habar an nãm bozaz hãm gètt, un inn in üsãndre izta hërta eppaz bobar hãm ágeheft un bobar böllatn trang sin attn zil. Tortemitt izta daz gantz lem. Loavan, valln, stian bidar au, gian vürsnen. An lestrn barsto vennen hërta eppaz zo magade áhengen in doi lángez odar khurtzez lem. Du pist gerift, ... êkko doi zil.

Saibe azpe di Abigail
Gedénkhtar, bastodar vürlest mage béksln 'z lem in pezzar odar in birsrar. Saibe saggia.

Saibe azpe di Anna
Lazz nia sèmm zo peta, petn iz nia getánt ummenicht.

Saibe azpe di Rahab
Seánka aztar vürkhint epparéppaz, gloabe in da starch hánt vo Gottarhear, ofren Imen daz peste vo diar, er bartze gedenkhan vo diar un von doin laüt.

Saibe azpe di Rebecca
Vorgèzz nia ke daz peste iz da sèll innzalt. Trage azta di doinen mangse nemparn in Gottarhear, pittn doin karàttère azzar saibe azpe dar sèll vo Gesù.

Saibe azpe di Sara
Soin alt odar djung zeltz nicht, i gloabe ke aniaglaz sachan khint getánt in di djüstn zaitn vo Gottarhear.

Saibe azpe di Lidia
Doi haus az saibe offe, azpe doine hent, asó groaz saibe doi hèrtz zo helva berdasan hatt mángr. Autoaln iz daz gróazarste sachan.

Saibe azpe di Tabità - Dorcas - Gazzella di snaidraren

Nütz allz daz peste bodo hast, seánka aztar parirt bintsche, ditza mage soin a geschénkh un a baige vor vil.

Saibe azpe di Ester
Saibe starch un kurdjósat, hërta afti saít vodar gebàrot, lazz höarn doi votze in gekhempft von lem zo tüana guatz vor di ándarn, ánka azta ditza bill muanen opfarde au sèlbart. Azta Gottarhear hatte gelekk sèmm hattz soin bèrt. Vörte nèt zo lüsna soi votze.

Saibe azpe di Sara von Tobia
Guate un znichte gaistar, Gottarhear alúmna schafft obar alle.

Saibe azpe di Ruth
Gottarhear helftar seánka asto pist a fremméga.

Saibe azpe di Giuditta
A baibe vo fede un boda hatt varlét, ána zo schaffa, hattze gemacht vintzarn soin folk.

Saibe azpe di Eva
Èkko est di Eva mage auhevan in khopf, un áhevan zo speràra umbrómme 'z izta gebortet di Maria, soi tochtar ma pitt Irn hefta á 'z gevólga bose si anvètze hatt vornichet.

Saibe azpe di MARIA
Umile, da mindarste. Si hatt nia vürgevánk hoache plètz. Ma mochtze nèt höarn a groazez baibe zoa azta Gottarhear made nützan. Du mochst volng alúmna. In soi nãm izta drinn dar moi o un dar nãm vo alln in sèlln boda lem afti earde.

Ditza geschràiba iz khent abegenump vonan social.

A.G.

Daz Belese Roat Kraütz lazzt niamat alúmna

La Croce Rossa Italiana - Comitato Altipiani è sempre in prima linea per portare soccorso ed aiuto alla popolazione. In questo periodo di emergenza causa Covid, continua il nostro impegno per garantire il servizio h 24 di soccorso in emergenza con ambulanze sul nostro territorio. È sicuramente più complicato e impegnativo, perché per ogni urgenza è necessario indossare le protezioni per evitare il contagio e lavorare bardati non è comodo, ma siamo addestrati a farlo. Poi c'è anche la paura, guai a non averla, ma proprio per questo è fondamentale la preparazione e l'addestramento che ci consente di lavorare in totale sicurezza. Oltre agli interventi in emergenza, la Croce Rossa si sta impegnando a trasformare questo momento critico nel "Tempo della gentilezza", intensificando i servizi per le persone più vulnerabili e con maggior fragilità sociali e sanitarie, tra i quali la spesa a domicilio, il trasporto sociale, la consegna dei farmaci e dei beni di prima necessità.

Daz Roat Kraütz iz hërta attavorà balda iz zo helva. In disa sbera zait von kövid, saibarda hërta vor di arbat afte ambulãntze. Est iz sberar ombrómme ma mochten áziang a tuta bodaz audekht gantz, di utschéln un allz bazta iz mengl nèt 'z soina kontadjärt, un arbatn alle inngepakket iz nèt dèstar, ma ma tüatz gearn zo helva in laüt boda hãm mengl, bida ánka di vort izta.

Bar soin laüt biar o un mangaz darkränkhan azpe di ándarn. Però bar soin argelirnt gerècht zoa zo haba in mindarste riskio. Daz Roat Kraütz però izta vor vil ándre sachandar o.

Sa lai balda iz auzgètt disa emerdjéntza, saibaraz gètt zo tüana zo traga di medisín un 'z geprovédra in laüt, zoa azza mang stian humman daz meararste bosa mang.

Darzüar saibarda zo traga allz bazta hãm mengl di laüt boda khemmen rikoverärt in di ospedéldar, zo mudàrase odar kartn, ombrómme di soinen mang nèt zuargian. Afte ospedéldar, úsarne volontárdje soin o gánt zo macha in pre-triage.

Est, boda vil laüt soin gestánt dahüam ena arbat, pittn Toalkamòu habar auzgètt ettlane pèkk vo geèzza, un, pittn "fondo di solidarietà" vodar Hoachebene, saibarda o zo helva

Milo Manara: "Un disegno è il mio modo di dire grazie ai volontari della Croce Rossa"

'z zala sèmm boda di familjde nèt gelàngenda, 'z mage soin 'z liacht odar di assikuratzióng von auto, odar medisín un asó nã. A schümmaz sachan boda khint o gemacht soinz di telefonade in laüt boda lem alúmna, zo machanen kompanja un zo vorsa bisa eppaz hãm mengl.

Kan Oastarn, daz Roat Kraütz hatt geböllt soin nãm in laüt boda soin alúmna un alln in sèlln boda helvan un arbatn vor di ándarn, pittnan khlumman süazegez gedenkh, a kolómbe un an öale boda soin khent geschikht vo groaze geschèft, boda, pitt disan djèsto, hãm darkhennt alz biche únsar arbat un ditza, asó azpe an vorgèll 'z Gott, gittaz kraft zo giana vürsnen.

(n.g.)

Di musik tüat guat

Di musik iz hërta gest bichte vor 'z mentsch. Ma khött ke dar earst strumént boda iz khent gimacht vonan mentsch iz a flauto vor mearar baz 40.000 djar. In di sèlln zaitn di musik iz khent genützt vil von katzdör un von laüt, bodase soin hërta gimövärt, zo stiana alle pittnãndar un nèt zo vorliarase. In alt Grichenlânt di musik iz khent genützt nãzögiana in gedichte von poeti. Dar strumént boda iz hërta khent genützt iz di lira, a khlummana arpa pitt holtz un pitt soanl boda khemmen gefift pinn vingarn. Pittar zait un pinn djardar di musik iz gebèkslt vil un soinda auzkhent nãge stili, azpe da klassische musik, rock odar pop un vil ándre o. Bazta però iz nia gebèkslt iz ke di musik haltet panãndar di laüt in sbera momèntn un macht nèt pensãrn att schãilane sachandarn boda soin nã auzzovalla. In kriage di soldãn hãm gisunk zo halta hert, nèt zo molãra un zo gidenkha di schümmen zaitn benn sa soin gest dahüam pitt soin familjde. In disan momènt, bobar soin no zo leba, di musik magaz helvan z'stiana a migele pezzar un nèt zo pensãra in schãilane sachandarn boda soin nã auzzovalla. Bar soin alle inngispèrrt dahüam, loune un vil vert boazpar nèt bia zo pasãra di zait. Daz peste iz züntn á di radio, nemmen in teléfono, an cd odar an altn disko un leng au a pizzle musik. 'Z magat soin an

kantzü bodaz gidenkht apparéppaz odar apparúmnoz. I hãn an kantzü bode hãn hërta gilüsant balde pin gest khlumma bomar gidenkht moine non. 'Z mage soin o lai musik ena börtar. Moi mãmma benn si hattme nãgitrakk, hatt hërta gilüsant "Le quattro stagioni" vo Vivaldi un balde pin gest khlumma un hãn gihóart da sèll musik vor da earst bötta, hãne pensãrt zo habase sa gihatt gihóart. Balde hãn gihatt 6 djar moi mãmma hattme inngischribet in a schual vo musik vo Poatzan. Di earstn djar hãne gisunk un gifift in flauto, in tamburo un in xylophono. In quinta elementare hãne ágiheft zo faiva in contrabbasso, ummandar von gróazarstn struméntn. Vor viar djar pinne pasãrt attn basso elettrico, umbrómme dar stile vo musik, iz gest lai hërta classica. Est infatti faive kantzü mearar nãge un bomar giválln mearar. In dise djar oltre baz zo faiva bazmar hatt khött dar maistro, hãne sperimentãrt o nãge melodie un kantzü. Oltre ditza geválltzmar o lüsnen vil musik vo alln in generi. Atz Lusérn o per fortuna habar vil musik pittar Polifonica Cimbra, pittn Zimbar Kantör vodar khirch un, sidar a par djar, in Jazz Festival. Sperãrbar azese allz sistemãr in bintsche zait, un azpar mang bidar singen alle pittnãndar.

An grazuz, Samuel Pedrazza

Bia auztrang disa quarantena

Ormài in dise tang makma nèt tüan pitt mindar zo reda vo daz sèll boda iz vürkhent in únsar lem un, tage vor tage, di notizie obar in CoVid-19 sogitãrn zo kheara un machanse höarn hërta mearar. Disa situatzióng békslt in vil sachandar únsar lem un pròpio att dise sachandar boda béksln mochatma schaug pitt mearar atentzióng. Ummana von dise iz sichar di gesúnthait von khopf von sèlln boda soin inngespèrrt in haus. Stian inngespèrrt sovl zait un mochan béksln allz in an stroach allz daz sèll boma hërta hatt getánt vil vert trak schãilane schade atti sinne von laüt. In di epidemie boda soin vürkhent hintarbart in di djardar hattma gesek bia dõpo zen tang ettlane laüt hãm augevãnk zo haba disturbi azpe stress, ánsia un loune.

Di beng mang soin vil, ma höartze alúmna, ma hatt vort vo daz sèll boda dar virus magataz tüan üs un únsarn laüt odar ma höartze nidargemèkkt vor 'z gèlt boda velt, darzüar hãm nemãer in gelãich ritmo magat trang z'soina traure un loune pitt consequenze vor di gesúnthait. Pròpio vor ditza di OMS (Organizzazione Mondiale della Sanità) hatt nidargelekk an vademecum zo lirma bia ma mochtze mövãrn. 'Z iz bichte stian in contatto pittn laüt. 'Z iz o bichte süachan zo halta a gesúntz lem, haltn orari benn ma geat z'slava, machan attivitã fisica, nèt ézzan kartza vil un haltense impegnãrt pitt daz sèll bodaz gevãllt. Bar mochan schaug afti familja, tüan nãge sachandar un schaug drau atz üs.

Agostini Gabriele